

Vår ref: Thomas Åhman
Sektionschef
Datum: 2014-11-06

Elevhälsoplan 2014-2018

- Utvecklad elevhälsa för högre måluppfyllelse

Målbild 2018

“Verksamhet i nationell toppklass för barn och ungdomar i förskola och skola”

(Ett av Tranemo kommuns prioriterade resultatmål)

Elevhälsa och elevhälsan som professionsgrupp är en viktig del i strävan att nå detta.

Elevhälsans roll

Skollagen 2 kap 25§

- Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

En skola i Tranemo kommun 20...

Anders går över skolgården, han är nervös, han ska träffa läraren. Han väcks ur sina tankar av ett skratt. Det är en grupp elever som står och pratar med en lärare. Anders öppnar dörren och går in i skolan och möts av ett glatt hej från skolans studie- och yrkesvägledare med frågan om han vill ha hjälp med något. Anders förklarar att han är förälder till en elev på skolan och ska möta sin dotter och hennes mentor. Då passerar precis skolsköterskan och idrottsläraren och tar med Anders för att visa vägen. De berättar att skolsköterskan varit med idag på dotterns idrottslektion tillsammans med idrottsläraren för att prata om kostens betydelse för hälsan. De fortsätter in i skolan och Anders fylls av en välkomnande känsla, hela skolan utstrålar en positiv energi.

Tillsammans går de vidare och Anders tittar in genom fönstret till en annan lektionssal. Där är kuratorn tillsammans med samhällsläraren och de sitter i en ring med eleverna och pratar. De är mitt uppe i en värderingsövning där eleverna ska ta ställning i olika frågor. I nästa lektionssal sitter skolpsykologen och observerar en klass i en undervisningssituation, det är matematikundervisning på schemat. När de går förbi lärarrummet sitter specialpedagogen och samtalar med ett arbetslag. Specialpedagogen visar lärarna en ny programvara som ska installeras på elevernas enheter. Skolsköterskan och idrottsläraren berättar att elevhälsogruppen alltid deltar i stor utsträckning vid uppstarten av läsåret. Samarbetet på skolan och det målmedvetna arbetet tillsammans har gett resultat berättar de vidare. Anders tänker tillbaka på sin egen skoltid och förundras över hur annorlunda det känns. Han ser verkligen fram emot utvecklingssamtalet.

I en skola som jobbar främjande och förebyggande skulle detta kunna vara en situation man som förälder får möta tillsammans med upplevelsen av en välkomnande professionell miljö där alla jobbar tillsammans mot samma mål – en verksamhet i nationell toppklass med en utvecklad elevhälsa för högre måluppfyllelse.

Ingång

- Elevhälsa är inte bara de som jobbar i elevhälsogrupperna (EHG)
- Elevhälsa är ett förhållningssätt
- Elevhälsans nav är lärmiljön
- Elevhälsoarbetet måste samordnas
- Elevhälsan leds av rektor/förskolechef och bärs av alla
- Elevhälsoarbetet har ett gemensamt mål där vi möter alla elevers behov

Hur når verksamheten en utvecklad Elevhälsa för högre måluppfyllelse?

En utvecklad elevhälsa nås i en skola där

- bemötandet och relationen till eleven ses som en viktig faktor för att ett lärande ska kunna ske
- verksamheten har som utgångspunkt att möta individers behov och som professionell organisation hanterar olikheter utan att lägga problemet hos eleven
- verksamheten tänker grupp och organisation men med utrymme för individer, inte där olikheter plockas ur gruppen
- samarbete professioner och kollegor emellan är bärande och samverkan med hemmet likaså
- framgångsfaktorer baserade på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet ligger till grund för beslut, insatser och metoder.

Verksamhet i nationell toppklass för barn och ungdomar i förskola och skola

För att nå en verksamhet i nationell toppklass krävs att alla professioner arbetar tillsammans. Verksamheterna måste bli bättre på att nyttja varandras kompetenser och därigenom möta elever på grupp- och individnivå på bästa sätt. Lärarna utvärderar sin undervisning tillsammans och tar stöd av andra professioner för att kunna komma vidare med grupper och individer. Det ska vara ett naturligt inslag att andra professioner och kollegor finns med i undervisningssituationer utöver den enskilda läraren.

Elevhälsogruppernas roll är som nämnts tidigare: *Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. (SL 2 kap 25§)* Detta innebär att de professioner som finns som stöd för elevhälsan inte reaktivt kan sitta och främst jobba med enskilda individer. Verksamheten måste vända på detta och se helheter och jobba proaktivt på grupp- och organisationsnivå.

Definition av begrepp

För att det ska finnas en samsyn kring elevhälsoarbetet måste verksamheten vara överens om centrala begrepp inom området.

Elevhälsa - Ett förhållningssätt som ska skapa miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. I detta ingår till exempel:

- Personalens relation till eleven
- Verksamhetens värdegrund
- Arbete mot kränkande behandling
- Undervisning om tobak, alkohol och andra droger
- Jämställdhet
- Sex- och samlevnadsundervisning

Elevhälsogrupperna (EHG) - Professionsgrupp. För elevhälsans insatser ska det finnas tillgång till följande kompetenser:

- Medicinska
- Psykologiska
- Psykosociala
- Specialpedagogiska

Skolan ska vid behov kunna göra kartläggningar där alla dessa perspektiv beaktas. Elevhälsan ska främst arbeta hälsofrämjande och förebyggande för att stödja pedagogerna och elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Främjande – (Hjälpa fram, understödja) Skolutveckling som är bra för alla elever och för skolans utveckling. Främjande arbete innebär att skapa en skola där alla barn och ungdomar kan växa, trivas och utvecklas. En skola där eleven kan känna sig värdefull, få optimism och framtidstro. Det är också en skola som ger eleverna stöd i att utveckla bra relationer till jämnåriga och som också är en mötesplats för viktiga existentiella samtal.

Förebyggande – (Förhindra, undvika) Ställer skärpan på ett problem och försöker hitta insatser som ser till att de inte upprepar sig gång på gång. Att upptäcka utsatthet/risker kräver en bra relation till eleven/eleverna vilket gör att personalen kan vara uppmärksam på olika varningstecknen så att insatser kan genomföras innan problem uppstår.

Stödinsatser enligt Skolverkets allmänna råd

Extra anpassningar – Extra anpassningar är en stödinsats av mindre ingripande karaktär som normalt är möjlig att genomföra för lärare och övrig skolpersonal inom ramen för den ordinarie undervisningen. Det måste inte fattas något formellt beslut om denna stödinsats.

Särskilt stöd – Särskilt stöd handlar, till skillnad från stöd i form av extra anpassningar, om insatser av mer ingripande karaktär som normalt inte är möjliga att genomföra för lärare och övrig skolpersonal inom ramen för den ordinarie undervisningen. Det är insatsernas omfattning eller varaktighet, eller både omfattningen och varaktigheten som skiljer särskilt stöd från det stöd som ges i form av extra anpassningar. Särskilt stöd beslutas av rektorn och dokumenteras i ett åtgärdsprogram.

De olika professionernas uppdrag

EHG

Elevhälsogrupperna ska vara en tillgång vid starten av ett nytt läsår. Det är viktigt att all elevhälsopersonal är med mycket i verksamheten vid uppstarten för att få en bild av verksamheten men även en relation till eleverna. Alla lärare ska få stöd och hjälp med klassrumsobservationer för att verksamheten snabbt ska kunna sätta in åtgärder. Vartefter läsåret löper på kan arbetet komma att ske på viss individnivå där särskilt stöd behövs. Parallellt sker givetvis arbetet med de elever som från föregående läsår har åtgärder och är i behov av särskilt stöd.

Ett tydligt grupp- och organisationsperspektiv är utgångspunkten för att professionerna inte ska hamna i alltför mycket enskilt individarbete. Ett bra samarbete professioner/kollegor emellan i klassrumssituationen kan skapa lärmiljöer för många individers behov. Utgångspunkten ska vara att så långt som möjligt hitta lösningar för klassrummet/lärmiljön.

Specialpedagogen

Specialpedagogen ska främst handleda lärare och förse dem med strategier för att kunna möta elever i behov av stöd i klassrummet. Man ska vara en resurs i arbetet med hjälpmedel för elever i behov av stöd. Specialpedagogen står för det specialpedagogiska perspektivet vid kartläggningar och utreder behov om större insatser för elever i behov av särskilt stöd och ska även vara ett stöd för rektor att kunna ta beslut i frågor som rör undervisningen.

Speciallärare

Bland de elever som har behov av särskilt stöd kan det finnas elever som har behov av enskilda insatser i vissa perioder. Dessa insatser leds och genomförs av specialläraren i samarbete med specialpedagog och lärare. Insatser av detta slag ska ses som tillfälliga och inte bli permanenta grupperingar av typen särskild undervisningsgrupp.

Kurator

Kurator finns vid behov med i skolmiljön för att observera och hjälpa lärarna med strategier för att möta olika gruppers och individers behov. I skolans arbete med värdegrundsfrågor är kuratorn en given aktör och jobbar direkt med klasser/grupper i förebyggande och främjande syfte men även efter behov. Kurator kan även finnas med i undervisningssituationer tillsammans med lärare för att uppfylla läroplanens mål kring värdegrundsfrågor. I viss utsträckning sitter kurator i samtal med enskilda elever/föräldrar för att ge råd och stöd samt kunna slussa dem vidare till rätt instans. Kuratorn ansvarar för det psykosociala perspektivet vid kartläggningar.

Skolpsykolog

Skolpsykologen arbetar främst med handledning och till liten del med utredningar. Rektor i samråd med EHG är den som remitterar ärenden till skolpsykologen vid behov när komplexare behov behöver utredas. Skolpsykologen handleder lärare och samarbetar med kuratorerna. Skolpsykologen hanterar kontakter med Närhälsan och BUP för de individer som behöver vård. Skolpsykologen tillför det psykologiska perspektivet vid kartläggningar.

Skolsköterska

Skolsköterska finns med ute i skolans verksamhet vid läsårsstarten för att skapa en relation till eleverna inför hälsobesök och vaccinationer. Hälsobesöken ska vara jämnt fördelade under skoltiden. Eleven ska dessutom mellan hälsobesöken erbjudas undersökning av syn och hörsel samt andra begränsade hälsokontroller. Skolsköterskorna finns även med löpande under året i undervisningssituationer tillsammans med lärare som en given aktör i att uppfylla läroplanens mål kring hälsofrågor.

Skolläkare

Skolläkare jobbar på uppdrag av skolsköterskorna. Arbetet är förebyggande och främjande och fokus ska ligga på hur verksamheten stödjer eleven i sitt arbete med att nå målen. Kommer det till insatser som kräver mer sjukvårdsliknande insatser remitteras dessa till Närhälsan. Skolläkaren tillför det medicinska perspektivet vid kartläggningar.

Studie- och yrkesvägledare

Studie- och yrkesvägledare (SYV) arbetar i de senare åren och gymnasiet med vägledning på individ- och gruppnivå. SYV:s centrala uppdrag är att hjälpa eleverna hitta vägar för att nå de yrken de strävar mot. Därmed är förmedlingen av utbildningssystemets alla nivåer viktiga. Vissa elever kan ha behov av mer vägledande insatser för att hitta sina yrkesmål. Studie- och yrkesvägledaren är även en viktig aktör i att stödja processer för att ett samarbete med andra organisationer utanför skolan kommer till stånd såsom näringsliv, stat, kommun, landsting och myndigheter.

Lärare och förskollärare

Lärare och förskollärare arbetar tillsammans i arbetslag kring eleven och ta stöd av de andra professioner som finns inom EHG. Målet är att med stöd av varandra och EHG kunna bedriva en undervisning som:

- Har ett tydligt och positivt **Ledarskap**
- Är **Intressant** och lockar fram elevens nyfikenhet och lust att lära
- Bygger på att skapa en **Relation** till varje individ
- **Anpassar** undervisningen efter individen/gruppen/situationen

Rektor och förskolechef

Rektor och förskolechef leder elevhälsoarbetet och ser därmed till att ovan beskrivna arbete sker i den dagliga verksamheten.

Lärandesektionen

Lärandesektionen samordnar elevhälsoarbetet i hela kommunen. Den säkerställer att elevhälsan är likvärdig och ansvarar för att erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling kommer till stånd. Lärandesektionen ansvarar även för att det finns en organisation som kan möta de mål som finns med verksamheten.

Strategier

Verksamheten med start i EHG måste få till ett arbete som är lösningsfokuserat och utgår ifrån ett salutogent synsätt dvs. att bygga på det friska hos eleven, det som fungerar. En inventering av kompetenshöjande insatser bör ske för gruppen som helhet men även för de olika professionerna inom EHG. Rektor/Förskolechef tar ansvar för att den nya elevhälsoplanen implementeras och efterlevs. Lärandesektionen bevakar helheten utifrån ett huvudmannaperspektiv.

Kommande aktiviteter:

1. Implementering av Elevhälsoplanen
2. Kompetenshöjande insatser i lösningsfokuserat arbetssätt
3. Kompetenshöjande insatser i att möta barn med neuropsykiatriska funktionshinder (NPF)
4. Utveckla samarbetet med Omsorgssektionens Individ- och familjeomsorg

Gemensam dokumentation och ärendegång

Alla rektorsområden ska använda sig av gemensam dokumentation och ärendegång för elever. Lärandesektionen ansvarar för att aktuella mallar, rutiner, riktlinjer, handlingsplaner med mera alltid finns tillgängliga i den gemensamma strukturen. Det är viktigt att verksamheterna har en enhetlig linje och att elevhälsan inte upplevs olika. För de funktioner som jobbar på flera skolor är det av största vikt att det finns en enhetlighet för att elevhälsan ska fungera effektivt. Ur ett föräldraperspektiv är det också viktigt att elevhälsan är likvärdig och att det inte skiljer för mycket mellan stadier och rektorsområden.